

پژوهشی در رمز و رازها
آموزه‌ها و آثار تربیتی حج و عمره

فقیه عالیقدر

حضرت آیت‌الله حاج شیخ محمد رضا مهدوی کامغانی

اسرار حج

پژوهشی در رمز و رازها، آموزه‌ها و آثار تربیتی حج و عمره
اقتباس از بیانات فقیه عالیقدر حضرت آیت الله حاج شیخ محمد رضا مهدوی دامغانی رحمته الله علیه
تحقیق: سید علی رجایی، محمد جواد مهدوی دامغانی
به اهتمام: محمد جواد مهدوی دامغانی

انتشارات دلیل ما

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰ نسخه

لیتوگرافی: زینوشمس

چاپخانه: نگارش

قیمت: ۵/۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۱۷-۹۰۲-۱

آدرس: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران

طبقه ششم، واحد ۶۱۳، ۶۱۳

www.dalilema.ir (با امکان خرید اینترنتی)

Info@dalilema.ir سامانه پیام رتاه ۴۵ ۵۰۰۰

مراکز پخش:

- ۱) قم، خ معلم، مجتمع ناشران، طبقه ششم، واحد ۹، تلفن: ۳۷۷۴۴۹۸۸ و ۳۷۷۳۳۴۱۳
- ۲) قم، خ صفائیه، رویروی کوچه ۳۸، پلاک ۷۵۹، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۳۷۷۳۷۰۰۱ - ۳۷۷۳۷۰۱۱
- ۳) تهران، خ انقلاب، خ فخررازی، فروشگاه دلیل ما، پلاک ۶۱، تلفن ۶۶۴۶۴۱۴۱
- ۴) مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی، بازار نادری، کوچه شهید خوراکیان، تلفن ۳۲۲۳۷۱۱۳ - ۵
- ۵) تبریز، خ امام، پاساژ تربیت، زیر زمین، پلاک ۱۹، تلفن ۳۵۵۳۷۵۴۱

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مهدوی دامغانی، محمدرضا، ۱۳۱۲ - ۱۳۸۲
اسرار حج پژوهشی در رمز و رازها، آموزه‌ها و آثار تربیتی حج و عمره /
محمد رضا مهدوی دامغانی.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

موضوع

موضوع

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

تهران: دلیل ما، ۱۳۹۴.

۶۸صص: مصور (رنگی).

978-964-397-962-1

فیبا

حج

حج -- احادیث

BP ۱۸۸ / ۸ / م ۹ الف ۵ - ۱۳۹۴

۲۹۷ / ۳۵۷

۴۰۷۴۹۴۳

فهرست نگاشته‌ها

۲۱ ..... پیش‌گفتار

۲۵ ..... نگاهی کوتاه به بیت شریف آیت‌الله حاج شیخ محمدرضا مهدوی دامغانی طاب ثراه ..

اسرار حج و عمره / ۴۱

۴۳ ..... سرآغاز

بخش یکم

در سایه سار حج / ۲۷

۴۹ ..... معنای حج

۵۰ ..... حج، عبادتی جامع

۵۰ ..... تطهیر انسان با عبادات

۵۲ ..... نماز و نقش تطهیری آن

۵۳ ..... روزه و نقش تطهیری آن

- حج مهمانی اختصاصی خدا ۵۴
- حج، ضیافتی الهی ۵۷
- چرا این همه تشریفات؟ ۵۸
- ثواب رسانی خدایی ۶۲
- برتری حج بر سایر عبادات ۶۵
- حج یا ماد؟ ۶۶
- حج یا ازا کردن برده؟ ۶۷
- برتری حج بر ۷۰
- حج، حق خدا بر ۷۳
- آزمایش الهی ۷۴
- دو بازار از بازارهای جهان آخرت ۷۵
- عظمت کعبه در پیشگاه خدا ۷۷
- قلب جهان ۷۹
- حضرت ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام، مأموران تطهیر کعبه ۸۱
- پناهگاه امن الهی ۸۲
- میادگاه انبیا و ائمه اطهار علیهم السلام ۸۲
- حرمت کعبه ۸۳
- جایگاه نشر اسلام و امامت جهانی امام مهدی علیه السلام ۸۴
- محور آسیای اسلام ۸۷
- شباهت کعبه به صورت انسان ۸۸
- حرم امن الهی ۸۹
- مغناطیس جذب دل‌ها ۹۱
- نقطه مرکزی و قلب زمین ۹۲

- ۹۴ ..... مرکز امنیّت تکوینی و تشریحی
- ۹۸ ..... اهمیّت رعایت امنیّت
- ۹۸ ..... مهم‌ترین نوع امنیّت
- ۱۰۱ ..... اظهار شوق به کعبه
- ۱۰۱ ..... حج به عشق ربّ البیت و دیدن مولا
- ۱۰۴ ..... حج و مراقبت از رفتار
- ۱۰۵ ..... برخی از اعمال کراهت سکونت در مکه
- ۱۰۵ ..... ۱. کم شدن شوق و اشتیاق به کعبه
- ۱۰۶ ..... ۲. عادی شدن بیت و عظمت آن
- ۱۰۶ ..... ۳. پدید آمدن تدابیر قلب
- ۱۰۷ ..... ۴. عدم شوق بازگشت به مکه
- ۱۰۸ ..... سیره امامان معصوم علیهم‌السلام در اوقات رحلت در مکه

بخش دوازدهم

نگاهی به آثار، برکات و برتری‌های حج / ۱۰۹

- ۱۱۱ ..... کسب بهره‌های فراوان
- ۱۱۵ ..... برخی از آثار و برکات حج
- ۱۱۵ ..... ۱. افزایش مال
- ۱۱۷ ..... ۲. برطرف شدن فقر و ناداری
- ۱۱۷ ..... ۳. سلامتی و تندرستی
- ۱۱۸ ..... ۴. جلب رحمت الهی
- ۱۱۸ ..... ۵. بیمه الهی

۶. دگرگونی درونی ۱۱۹
۷. تقویت روحیه توحیدی و یکتاپرستی ۱۲۰
۸. تقویت روحیه ولایی ۱۲۶
۹. پاکی از آلودگی گناهان ۱۲۷
۱۰. رهایی از عذاب عالم برزخ ۱۲۹
۱۱. آموزش وابستگان ۱۳۰
۱۲. حفاظت خدا از خانواده حاجی ۱۳۸
۱۳. های راه اسبهای روز قیامت ۱۳۹
- توفیق تشرف به حج به صورت بی دریغی ۱۴۲
- سبک شمردن حج، رسوای مطنانی ۱۴۴
- گناه، علت عدم توفیق راه یابی به حج ۱۴۶
- محروم حقیقی ۱۴۷
- ترک حج و ناکامی در دنیا ۱۴۹
- بازماندن از راه خیر ۱۴۹
- ضایع کردن یکی از برنامه های دینی ۱۵۰
- قرض کردن برای سفر حج ۱۵۰
- مگر می توان ثواب حج را با پول خرید؟ ۱۵۱
- ارزش انفاق در راه حج ۱۵۳
- استحباب هزینه کردن در راه حج ۱۵۵
- ثواب فرستادن حاجی به حج ۱۵۶
- شرکت در پاداش حاجیان ۱۵۷
- فضیلت حج انجام نشده ۱۵۹
- حج پیاده یا سواره؟ ۱۶۱

- حج و عمره نیابتی ۱۶۷
۱. به نیابت از بستگان و خویشان ۱۶۷
۲. به نیابت از معصومان ۱۷۰
- معامله با خدا و پاداش زیارت سید الشهداء ۱۷۲
- فضیلت حج تمتع ۱۷۸
- اقسام حاجیان ۱۸۰
۱. اجناس یافتگان ۱۸۱
۲. امرزش یا ذمگان ۱۸۱
۳. بیمه‌شدگان ۱۸۱
- ماه رجب و درخواست حج ۱۸۲
- آمدگی برای حج ۱۸۳
- دعایی جامع ۱۸۵
- دعا و واسطه‌های الهی ۱۹۰
- تحقق امر الهی با اسباب ۱۹۳
- درخواست از فضل خدا ۱۹۵
- رسول خدا و علی مرتضی علیه السلام تجلی فضل خدا ۱۹۶
- مکه و کعبه، نمونه‌ای از فضل بی پایان خدا ۱۹۸
- درخواست حج در پرتو صلوات ۱۹۹
- چگونه حجی را بخواهیم ۲۰۲
- دعا برای شرح صدر ۲۰۴
- ویژگی‌های حج پاک و مقبول ۲۰۷
- دوری از قوی‌ترین دام شیطان ۲۰۹
- پرهیز از سنگین شمردن عبادت ۲۱۰

- ۲۱۳ ..... معنای قرب به خداوند
- ۲۱۳ ..... نیکوکاری، شرط دریافت رحمت الهی
- ۲۱۶ ..... نگاهی به خشیت اهل بیت علیهم السلام در مقابل خدا
- ۲۲۰ ..... تعادل بین خوف و رجا
- ۲۲۲ ..... معنای حج مبرور
- ۲۲۴ ..... مراتب مختلفه بهره‌مندی از حج
- ۲۲۵ ..... امام مه‌ی علیه السلام و رنگ و بوی ضیافت الهی
- ۲۲۶ ..... درخواست - جی خا
- ۲۳۰ ..... مقدمات حج متبرر
- ۲۳۱ ..... ۱. زدودن کینه‌ها
- ۲۳۳ ..... ۲. اخلاص
- ۲۳۴ ..... اخلاص در عمل از منظر قرآن کریم
- ۲۳۵ ..... اخلاص در عمل از دیدگاه روایات
- ۲۳۷ ..... تفاوت قبولی عمل با صحت آن
- ۲۴۰ ..... ضمانت‌نامه از معصوم
- ۲۴۱ ..... دشواری به دست آوردن اخلاص
- ۲۴۲ ..... خدای مهربان و عنایت گوهر اخلاص
- ۲۴۵ ..... خودسازی و توبه، گام نخست اخلاص
- ۲۴۶ ..... توبه و نمایان کردن آثار حج
- ۲۴۸ ..... ۳. تقوا
- ۲۴۹ ..... تقوا بهترین توشه
- ۲۵۰ ..... از اوصاف تقوایندگان
- ۲۵۱ ..... معنای تقوا

- ۲۵۱ ..... مهم‌ترین وظیفهٔ پرهیزکاران
- ۲۵۲ ..... اخطار دربارهٔ مستحبات
- ۲۵۴ ..... مرز تقوا
- ۲۵۴ ..... ضرورت کسب تقوا در حج
- ۲۵۵ ..... تقوا ملاک ارزش‌گذاری
- ۲۵۵ ..... همراهی خدای متعال با پرهیزکاران
- ۲۵۵ ..... محبت خدا به تقوایبندگان
- ۲۵۶ ..... تشخیص حق از باطل در پرتو تقوا
- ۲۵۶ ..... تقوا شرط پذیرش اعمال
- ۲۵۶ ..... تقوا وسیلهٔ نجات انسان
- ۲۵۷ ..... تقوا ملاک برتری مؤمنان
- ۲۵۸ ..... تقوا و همراهی با اهل بیت
- ۲۵۸ ..... تقوا و رسیدن به سعادت بهشت
- ۲۵۹ ..... مکه یادآور تقوا
- ۲۶۱ ..... نشانهٔ پذیرش حج مبرور
- ۲۶۲ ..... عوامل پذیرفته شدن حج
- ۲۶۳ ..... ۱. توبه از گناهان
- ۲۶۴ ..... ۲. جلب رضایت والدین
- ۲۶۵ ..... حرمت ویژه پدر
- ۲۶۶ ..... مقام ویژه مادر
- ۲۶۷ ..... احترام به پدر و مادر و تعبیر بسیار ظریف قرآن کریم
- ۲۶۹ ..... از آثار نیکی کردن به پدر و مادر
- ۲۷۱ ..... بهترین وسیله آموزش انسان

- ۲۷۱ ..... اهمیت داشتن فرزند صالح
- ۲۷۵ ..... عدم پذیرش عمل از عاق والدین
- ۲۷۶ ..... ۳. رهایی از دنیا
- ۲۷۶ ..... حقیقت رهایی از دنیا
- ۲۸۰ ..... درخواست دنیا برای آخرت
- ۲۸۴ ..... ارزش تلاش برای کسب روزی حلال
- ۲۸۷ ..... بندگان خدا و بهره‌بری از لذت‌های دنیا
- ۲۹۰ ..... برنامه شانه‌روزی مؤمنان
- ۲۹۴ ..... مبارزه با زهر افراتی
- ۲۹۷ ..... ۴. تصمیم سفر به سوی خدا
- ۲۹۹ ..... ۵. خیر رسانی به دیگران
- ۳۰۰ ..... صدقه و برخی مصادیق آن
- ۳۰۰ ..... یکم. صدقه علمی
- ۳۰۱ ..... بهترین صدقه در دوران غیبت
- ۳۰۶ ..... دوم. صدقه مالی
- ۳۰۷ ..... مال و ثروت، بزرگ‌ترین کمین‌گاه شیطان
- ۳۰۹ ..... بی‌ارزشی مال و دارایی در واپسین لحظه‌های زندگی انسان
- ۳۱۲ ..... یاد مرگ و آمادگی برای آن
- ۳۱۳ ..... زیرک‌ترین و گرامی‌ترین مردم
- ۳۱۴ ..... بهترین توشه برای جهان آخرت
- ۳۱۶ ..... بهشت پاداش حج مبرور

بخش سوم

نگاهی به اسرار و رازهای اعمال حج و عمره / ۳۱۹

۳۲۱	اعمال حج و عمره .....
۳۲۳	۱. احرام .....
۳۲۳	دو رکن احرام .....
۳۲۷	احرام از مسجد شجره .....
۳۳۰	مسجد شجره و مناجات با خدا .....
۳۴۱	حقیقت احرام .....
۳۴۲	نگاهی به احرام اولیای الهی .....
۳۴۵	تطهیر در احرام .....
۳۴۵	نیّت احرام .....
۳۴۶	دعا به هنگام غسل .....
۳۴۷	لباس خشوع و فروتنی .....
۳۴۸	رنگ لباس احرام .....
۳۴۹	لباس احرام و سیره معصومان علیهم‌السلام .....
۳۵۱	تهیّه لباس احرام از پاک‌ترین دارایی .....
۳۵۶	حلال بودن لباس احرام .....
۳۵۷	شباهت احرام به حالت مرگ .....
۳۵۷	شکر الهی هنگام پوشیدن لباس احرام .....
۳۵۸	احرام به قصد تمظیم بیت الله الحرام .....
۳۵۹	احرام و برخی از موارد حرام شله در آن .....

۱. مجادله و بحث ۳۵۹
- حاجیان شیعه زینت امامان معصوم ۳۶۴
۲. استعمال عطر ۳۶۵
۳. آزار رساندن به دیگران و خود ۳۶۶
۴. حمل اسلحه بدون ضرورت ۳۶۷
۵. زیر سایه رفتن ۳۶۷
۶. دیدن ۳۶۷
- پرهیز از چشم چرانی ۳۶۷
- رعایت حجرت ۳۶۹
- پرهیز مردان از معاملات با زنان ۳۷۰
- چرا این امور بر مُحَرِّم حرام شد اسما؟ ۳۷۱
- معنای تلبیه ۳۷۲
۱. اجابت دعوت حضرت حق ۳۷۲
۲. اقرار به خدایی خدا ۳۷۲
۳. ستایش مخصوص خداست ۳۷۳
۴. سلطنت مطلق الهی ۳۷۵
- حقیقت تلبیه ۳۷۷
- شرایط تلبیه ۳۷۸
- چرا باید تلبیه گفت؟ ۳۷۹
- حالت مطلوب لبیک‌گویی ۳۸۰
- همنوایی ذرات و موجودات با تلبیه‌گو ۳۸۳
- تلبیه و اعتراف به پذیرش امانت کبرای الهی ۳۸۶
- تلبیه با اندیشه‌های والا ۳۸۷

- ۳۸۹ ..... تلبیه امت اسلام.
- ۳۹۳ ..... تلبیه خاص پیامبران الهی.
- ۳۹۵ ..... تلبیه‌ای متفاوت.
- ۳۹۶ ..... لبیک‌گویی آرام بانوان.
- ۳۹۷ ..... ورود به حرم.
- ۳۹۸ ..... منظور از حرم.
- ۳۹۹ ..... آرامش به هنگام ورود به مسجد الحرام.
- ۴۰۱ ..... دعای نگاه به کعبه.
- ۴۰۱ ..... ثواب نگاه کردن به کعبه.
- ۴۰۳ ..... هنگام طواف و سپردن امانت به حجر الاسود.
- ۴۰۳ ..... پذیرش امانت به وسیله امر مؤمنان علی علیه السلام.
- ۴۰۵ ..... مسجد الحرام و تماشای جمعه بار.
- ۴۰۵ ..... مسجد الحرام و خاطره‌های پیامبر رحمة.
- ۴۰۸ ..... مسجد الحرام و انس با قرآن.
- ۴۱۳ ..... ۲. طواف.
- ۴۱۳ ..... پاداش طواف‌کنندگان.
- ۴۱۴ ..... حجر الاسود و یادى از عهد ازل.
- ۴۱۶ ..... استحباب استلام حجر الاسود.
- ۴۱۷ ..... اجتناب بانوان از استلام حجر.
- ۴۱۸ ..... حجر الاسود و بیعت با خدا.
- ۴۲۰ ..... دو نکته در هنگام طواف.
- ۴۲۱ ..... خاطره‌ای جالب به هنگام طواف.
- ۴۲۲ ..... اقرار به گناهان در طواف.

- ۴۲۴ ..... معامله با خدا با قلب صاف.
- ۴۲۶ ..... نماز بین در کعبه و حجر الأسود.
- ۴۲۷ ..... طواف برای معصومان.
- ۴۲۸ ..... طواف برای امام زمان علیه السلام.
- ۴۳۱ ..... امام زمان علیه السلام مضطرّ حقیقی.
- ۴۳۴ ..... روح حج، دیدار با ولی الله.
- ۴۳۷ ..... نماز شب، به هنگام طواف.
- ۴۳۸ ..... پیش به سوی که ثر دنیا.
- ۴۳۹ ..... زمزم، کوثر دنیا.
- ۴۳۹ ..... کوثر چیست؟
- ۴۴۰ ..... دعا به هنگام نوشیدن آب زمزم.
- ۴۴۱ ..... آب زمزم بهترین سوغات ماست.
- ۴۴۲ ..... ویژگی حوض کوثر.
- ۴۴۳ ..... ساقی واقعی.
- ۴۴۳ ..... شست و شو با آب زمزم.
- ۴۴۴ ..... دعای علی علیه السلام هنگام شست و شو با آب زمزم.
- ۴۴۵ ..... ۳. سعی بین صفا و مروه.
- ۴۴۵ ..... به سوی کوه صفا.
- ۴۴۶ ..... بیعت در کوه صفا.
- ۴۴۸ ..... صفا از شعائر خداست.
- ۴۴۹ ..... کوه صفا و درخواست عفو از خدا.
- ۴۵۲ ..... ارزش عفو در اسلام.
- ۴۵۳ ..... بخشش دیگران، برگ سبزی از جانب ما.

- ۴۵۴ ..... دعا در صفا
- ۴۵۶ ..... کوه صفا و اتس با خدا
- ۴۵۸ ..... آرامش به هنگام پایین آمدن از کوه صفا
- ۴۵۹ ..... هروله کنان به سوی کوه مروه
- ۴۶۲ ..... زمزمه حاجیان بین صفا و مروه
- ۴۶۳ ..... پاداش سعی بین صفا و مروه
- ۴۶۴ ..... استجابیت دعا در مروه و صفا
- ۴۶۵ ..... ۴. وقوف و بودن در عرفات
- ۴۶۵ ..... عرفات سرزمین راز و رمز
- ۴۶۶ ..... دعا در عرفات
- ۴۶۷ ..... اوج هیجانی معنوی
- ۴۷۰ ..... آموزش حاجیان
- ۴۷۵ ..... بزرگ‌ترین گناه در عرفه
- ۴۷۷ ..... جلوه حضور امام مهدی علیه السلام
- ۴۸۰ ..... دعا در عصر عرفه
- ۴۸۱ ..... وقوف در عرفات و اذن ورود به حرم
- ۴۸۱ ..... وقوف در عرفات، یادآور صحنه روز رستاخیز
- ۴۸۲ ..... عرفات مقدمه‌ای برای مشعر
- ۴۸۵ ..... ۵. بودن در مشعر
- ۴۸۵ ..... مهم‌ترین مشاعر بعد از عرفات
- ۴۸۷ ..... عظمت مشعر الحرام
- ۴۸۸ ..... دعا در مشعر
- ۴۸۹ ..... بیداری حاجی در مشعر الحرام

- ۴۹۱ ..... دعا در مشعر و ضمانت خدا
- ۴۹۱ ..... ضمانت بهشت برای شش گروه
- ۴۹۶ ..... جمع سنگ ریزه
- ۴۹۷ ..... مشعر و خطر نفوذ شیطان
- ۴۹۹ ..... جلوه‌ای از صحنه ورود مؤمنان به بهشت
- ۵۰۲ ..... جلوه‌ای از آتش دوزخ
- ۵۰۳ ..... پیام فرشته‌نگار به حاجی
- ۵۰۴ ..... کرامت صاحبخانه در مشعر
- ۵۰۵ ..... کسب رضایت خدای رحمان
- ۵۰۸ ..... راه یابی انسان به عبادت خدا و عنوان حاجی
- ۵۱۰ ..... شب و سحر ذکر و یاد خدا
- ۵۱۱ ..... درباره حقیقت ذکر و یاد خدا بر رسول خدا ﷺ در سفارشی به امیر مؤمنان
- ۵۱۲ ..... دعا برای دنیا و آخرت
- ۵۱۷ ..... علقه ویژه انسان با خدا
- ۵۱۸ ..... ۶. ماندن در منی
- ۵۱۸ ..... حرکت به منی
- ۵۱۹ ..... منی و پذیرش توبه آدم ع
- ۵۲۰ ..... چرا منی گفته شده؟
- ۵۲۰ ..... منی و آرزوی ابراهیم ع
- ۵۲۰ ..... منی و پیامبر رحمت
- ۵۲۲ ..... درخواست بندگی
- ۵۲۴ ..... درخواست‌های پیامبر در شب معراج

- ۵۲۷ ..... ۷. تراشیدن سر و دلیل آن
- ۵۲۹ ..... پذیرش توبه
- ۵۳۰ ..... تهلیل‌های منی و تجلی توحید
- ۵۳۲ ..... ۸. رمی جمره
- ۵۳۴ ..... ۹. قربانی
- ۵۳۴ ..... قربانی‌های پیامبر در منی
- ۵۳۶ ..... لزوم اتمام حج
- ۵۳۷ ..... شباهت حج و اعتکاف
- ۵۳۸ ..... تکمیل حج و اعتکاف در مسجد الحرام

بخش چهارم

نگاهی به شرف‌آرتو مدینه منوره / ۵۴۱

- ۵۴۳ ..... زیارت مدینه در آغاز و پایان سفر حج
- ۵۴۵ ..... مدینه، شهر پیامبر
- ۵۴۶ ..... بهشتی بر روی زمین
- ۵۴۹ ..... زیارت پیامبر
- ۵۵۳ ..... زیارت پیامبر، همان زیارت خدا
- ۵۵۵ ..... زیارت پیامبر و رهایی از سختی‌های روز رستاخیز
- ۵۵۷ ..... زیارت پیامبر و شرکت در حجة الوداع
- ۵۵۷ ..... زیارت پیامبر و دیدار در روز رستاخیز
- ۵۵۸ ..... زیارت پیامبر و شفاعت در روز رستاخیز
- ۵۵۹ ..... فرستادن سلام از راه دور

- ۵۵۹ ..... مناجات با رسول خدا ﷺ
- ۵۶۴ ..... رو به سوی بقیع
- ۵۶۹ ..... توسل به ائمه اطهار علیهم السلام
- ۵۷۵ ..... کامل شدن حج با زیارت اهل بیت علیهم السلام
- ۵۷۸ ..... زیارت حضرت فاطمه علیها السلام

اسناد / ۵۷۹

تصاویر / ۶۰۷

چهرست‌ها / ۶۲۱

- ۶۲۳ ..... فهرست آیه‌ها
- ۶۳۵ ..... فهرست روایت‌ها
- ۶۶۱ ..... کتاب‌نامه

www.ketab.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين
ولعنة الله على أعدائهم أجمعين.

پیش‌گفتار

اهمیت و جایگاه حج در اسلام، گونه‌ی است که پروردگار متعال در قرآن کریم
می‌فرماید:

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ
اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾^(۱)

برای خدا حج آن خانه بر کسانی که قدرت رفتن به آن را داشته باشند،
واجب است و هر که راه کفر پیش گیرد، بدانند که خدا از جهانیان
بی‌نیاز است.

در این آیه مبارکه اهمیت فوق‌العاده حج که از بزرگ‌ترین فرایض و واجبات الهی
است با جمله «لله على الناس» آشکار می‌گردد.

هم چنین روایت شده که حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرمود:
 بنی الإسلام علی خمسة أشياء علی الصلاة و الزکاة و الحج و الصوم
 و الولاية؛

این روایت شریف بیانگر جایگاه این رکن مهم و اساسی اسلام است. در روایت
 دیگری حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمود:

من سوِّف الحج حتی يموت بعثه الله يوم القيامة يهودياً او نصرانياً؛
 هر کس که امروز و فردا کند و حج را به تأخیر بیندازد تا بمیرد، خداوند او را در
 روز قیامت یهودی یا نصرانی برمی‌انگیزد.

با عنایت به اهمیت و عظمت حج، هیچ استاد محقق و نویسنده توانایی قادر
 نیست که تمام ابعاد و زوایای این زیارت بیافت الله را آن گونه که در حقیقت هست به
 تصویر بکشد و به قلم جاری کند و آنستاری هم که میسور می شود باید به لطف و
 عنایت ویژه پروردگار متعال و ذوات مقادسه معصومین علیهم السلام و استمداد از کلام و
 روایات آنان باشد.

از عالمان و اندیشمندانی که با بیان عالمانه، کلام حقیقانه و گفتار حکیمانه و
 خردمندانه خود به دفاع از مکتب اسلام و ولایت ائمه اطهار علیهم السلام پرداخته است و
 عمری را در این زمینه سپری نموده و خود عاشق و فانی در بیت الله و حرمین
 شریفین بوده - به گونه ای که هر کس ایشان را ولو اندک بشناسد علاقه و ارادت
 خالصانه او را نسبت به فریضه حج و مناسک بیت الله الحرام تصدیق می نماید - فقیه
 اهل بیت عصمت و طهارت مرحوم حضرت آیت الله آقای حاج شیخ محمد رضا
 مهدوی دامغانی قدس سره الشریف بود.

کتاب حاضر برگرفته از بیانات گهربار و پر محتوای معظم له در جلساتی است که تحت عنوان «اسرار حج» در سال ۱۳۷۳ شمسی برای جمعی از مؤمنان و فرهیختگان ارائه فرموده‌اند. این بیانات مورد توجه و استقبال فراوان قرار گرفت؛ به گونه‌ای که نوارهای جلسات سخنرانی ایشان در طی سال‌های گذشته بنا به درخواست‌های مکرر، به صورت گسترده، تکثیر شد و برای افاده و استفاده در اختیار فضلا، محققان و دانش پژوهان علوم دینی قرار گرفت.

حقیر با عنوان ارج نهادن به مقام رفیع علمی و معنوی و تجلیل از عظمت روحی آن فقیه عالیقدر و سرور، مقام قدس الله نفسه الزکیه و حسب الأمر پدر بزرگوارم آدم الله ظلّه الشریف - که ورود به این عرصه بدون ارشادات علمی و حمایت‌های معنوی ایشان میسر نمی‌شد - بر خود وظیفه دانستم به جمع‌آوری و تهیه این اثر اقدام نمودم. و از همه عزیزانی که در انجام آن سه‌سری این کتاب نقش داشته‌اند کمال تشکر و سپاس را دارم و برای آنان سعادت و حُسن عاقبت را از درگاه ایزد متعال خواهانم و از همه خوانندگان محترم تقاضا دارم خطاها و کاستی‌های احتمالی این بنده کمترین را به دیده اغماض و لطف بنگرند.

امیدوارم این تلاش مقبول درگاه حضرت احدیت جلت عظمت، مورد توجه و رضایت حضرت بقیه الله الأعظم امام زمان نفسی فداه و عجل الله تبار فرجه الشریف قرار گیرد.

محمد جواد مهدوی دامغانی